

სიმონ I-ის დიპლომატიური ურთიერთობის საკითხისთვის შესაბამისი მეფე ფილიპე II-თან

საკვანძო სიტყვები: ანტიოსმალური კოალიცია, წმინდა ტახტი, სიმონ I, დასავლეთ ევროპის ქვეყნები, ქართლის სამეფო

Keywords: Anti-Ottoman alliance, Holy See, Simon I, Western european countries, Kingdom of Kartli

საგარეო პოლიტიკური ორიენტაციის ძიებაში მყოფი საქართველოს სწრაფვა ევროპისაკენ ყოველთვის დიდი იყო. სწორედ ამას ადასტურებს მისი ისტორიულ-კულტურული და პოლიტიკური პოზიცია საუკუნეების მანძილზე. ისტორიის სხვადასხვა ეტაპზე ევროპის ქვეყნებთან დამყარებულ ურთიერთობათა ფორმები განსხვავებულია. საქართველოს გეოპოლიტიკური მდებარეობიდან გამომდინარე, წარმოადგენდა რა აღმოსავლეთისა და დასავლეთის, ევროპისა და აზიის გზაგასაყარს, მზარდი იყო დიდი იმპერიების სურვილიც დაპატრონებოდნენ ამ რეგიონს. პირობითად, შეგვიძლია შუა საუკუნეებში ევროპასთან დამყარებული კავშირები რამდენიმე ეტაპად დავყოთ. პირველია ერთიანი ქართული მონარქიის აღმავლობის პერიოდი, როდესაც საქართველო განსაკუთრებით ძლიერდება და ქართველი მეფეები თანასწორ მდგომარეობაში არიან ევროპელ მონარქებთან. მეორე ეტაპი ერთიანი ქართული მონარქიის დაღმავლობის ხანაა, კავშირების დამყარება რთულდება და ხშირად მესამე სახელმწიფოს შუამავლობით ხორციელდება, ხოლო ბოლო ეტაპი სამეფო-სამთავროებად დაშლილი, დასუსტებული ქვეყნის უშედეგო მცდელობებს წარმოადგენს, რომელსაც არანაირი ქმედითი ღონისძიებები არ მოჰყოლია (სამუშია 2009: 191).

ევროპაში დიდი ყურადღება ექცეოდა სპარსეთსა და ოსმალეთს შორის მიმდინარე დაპირისპირებას. ამ ძალებს შორის დაძაბული ურთიერთობა ევროპის კათოლიკე სახელმწიფოებთან ერთად, საქართველოს ინტერესებშიც შედიოდა. პაპობის ანტიოსმალური განწყობა ლეპანტოს ბრძოლის შემდეგ კიდევ უფრო გაიზარდა. გრიგორი XIII (1572-1585) მთელი ძალებით ცდილობდა მხარი დაეჭირა ანტიოსმალური ლიგის ჩამოყალიბებისთვის. ამის საპირისპიროდ, ევროპის სახელმწიფოების

ნაწილი ცდილობდა მშვიდობიანი ურთიერთობის შენარჩუნებას ოსმალეთთან. ეს არც არის გასაკვირი, რადგან XVI საუკუნეში გერმანელი ერის საღვთო რომის იმპერია და საფრანგეთი მოიცვა რეფორმაციის მოზღვავებულმა ტალღამ. გარდა ამისა, საფრანგეთს ოსმალეთთან სავაჭრო ინტერესები ჰქონდა (გაბაშვილი 1954: 79). ზოგიერთი სახელმწიფო აგრძელებდა აქტიურ ანტიოსმალურ კამპანიას. რეჩ-პოსპოლიტას მეფე იშტვან ბატორი 1584 წლისთვის უკვე სახავდა სამომავლო გეგმებს ადრიანოპოლსა და კონსტანტინოპოლზე შეტევისთვის. ამ კამპანიას უნდა შეერთებოდნენ რუსები, სპარსელები და ქართველები (პაპაშვილი, ქარჩავა... 2021: 287). სპარსელებზე დიდი იმედები მყარდებოდა. ისინი ფაქტობრივად გააორმაგებდნენ ქრისტიანთა ძალებს (ტარდი 1977: 89). პაპობა ამ იდეის აქტიური მხარდამჭერი იყო. სამნუხაროდ, გრიგორი XIII 1585 წელს, ხოლო იშტვან ბატორი 1586 წელს გარდაიცვალა. წინამორბედი პაპების საქმიანობა განაგრძო სიქსტუს V-მ, ხოლო იშტვან ბატორის იდეა იმემკვიდრა სიგიზმუნდ ბატორიმ, რომელმაც გააგრძელა დეიდაშვილის დაწყებული საქმე (ტარდი 1977: 89). საქართველოსთან ერთადერთი ალიანსი უნგრეთის ისტორიაში დაკავშირებულია სწორედ სიგიზმუნდ ბატორის სახელთან (Tardy 2007: 208). ჩვენ არა გვაქვს ამის პირდაპირი მტკიცებულებები, თუმცა ირიბი გარემოებები გვაძლევს შესაძლო კავშირის მტკიცების საფუძველს. ოსმალეთის დაზვერვა კარგად მუშაობდა. სავარაუდებელია, რომ ჰქონდათ ინფორმაცია სიგიზმუნდის გეგმების შესახებ. 1587 წლის 22 ნოემბრით დათარიღებულ წერილში მურად III „დიდი სიხარულით“ ატყობინებდა ტრანსილვანიის მთავარს – სიზიგმუნდ ბატორის, ფერჰად ფაშას მიერ ქართველების დამარცხების ამბავს (პაპაშვილი, ქარჩავა... 2021: 291). სულთნის მხრიდან ეს იყო ერთგვარი „დიპლომატიური მუქარა“ და გაფრთხილება სიზიგმუნდ ბატორისადმი. წერილის შინაარსიდან გამომდინარე, დგინდება, რომ მურად III აშკარად აჭარბებდა, რადგან 1588 წელს დაიდო საზავო ხელშეკრულება სიმონ I-სა და ფერჰად ფაშას შორის (სვანიძე 2003: 144). ომი უკვე 10 წლის დაწყებული იყო. ქართლის სამეფომ ყველაზე მეტად იზარალა. ოსმალეთისთვისაც ხელსაყრელი უნდა ყოფილიყო დაუძინებელ მტერთან ზავის დადება. ზავის პირობებით ოსმალეთი ცნობდა სიმონ მეფის უფლებას სამეფო ტახტზე, აღიარებდა მის მემკვიდრეობითობას და იღებდა ვალდებულებას, არ ჩარეულიყო ქართლის საშინაო საქმეებში. ამავდროულად, ოსმალეთი ინარჩუნებდა დაპყრობილ ტერიტორიას და ქართლის ციხეებში ოსმალთა

გარნიზონები რჩებოდა (სვანიძე 2003: 146). რთული სათქმელია, რამდენად შეიძლება ჩავუთვალოთ სიმონს ზავის დადება წარმატებად. თუ გავითვალისწინებთ იმდროინდელ ვითარებას, გამოჩნდება, რომ სიმონ მეფის მხრიდან დროებითი შეთანხმება ერთადერთი გონივრული გზა იყო. საინტერესოა, რომ უშუალოდ ზავის შესახებ ქართულ წყაროებში ინფორმაციას არ ვხვდებით. ქართველმა მემკვიდრეებმა ეს ფაქტი თავისებური ინტერპრეტაციით გადმოსცეს (სვანიძე 2003: 142). ალბათ, მათთვის ძნელი წარმოსადგენი იყო, რომ სიმონი ზავს დადებდა ოსმალებთან. მშვიდობიანობა დიდი ხნით არ გაგრძელებულა. სიმონმა მალევე განაახლა თავდასხმები ოსმალებზე, რომელთა გარნიზონები ჩაყენებული იყო მთავარ ციხე-სიმაგრეებში. ამასთანავე, 1587 წლიდან, სპარსეთში შაჰის კარზე შექმნილი კრიზისის პარალელურად, სიმონი იწყებს ახალი მოკავშირეების ძიებას და კავშირს ამყარებს ევროპის სასულიერო ცენტრთან (პაპაშვილი, ქარჩავა... 2021: 292). აქვე, ორიოდ სიტყვით უნდა ითქვას სიმონის პოლიტიკურ ირანოფილობაზე. ტყვეობიდან გათავისუფლების შემდეგ სიმონს პროირანული კურსისთვის არ უღალატია. ამ შემთხვევაში, ჩვენი აზრით, სიმონი მოქმედებდა პრინციპით: „ჩემი მტრის მტერი ჩემი მეგობარია“. მტრის მტერი სიმონისთვის ოსმალეთი იყო, „მეგობრად“ ქცეული მტერი – სპარსეთი. სიმონის სურვილი, კავშირი დაემყარებინა ევროპის ქრისტიანულ სახელმწიფოებთან და რომის პაპთან, ოსმალეთის წინააღმდეგ დახმარების მისაღებად, სრულ თანხვედრაში იყო ირანის ინტერესებთან. არანაირი დამადასტურებელი დოკუმენტი ან მტკიცებულება იმისა, რომ ამისათვის სიმონს ნებართვა უნდა აეღო სპარსეთის შაჰისგან, არ არსებობს. ამრიგად, ჩვენ ვიზიარებთ პროფ. მურმან პაპაშვილის მოსაზრებას, რომ სიმონი მოქმედებდა არა შაჰის კარნახით, არამედ დამოუკიდებლად, თუმცა სეფიანთა ინტერესების გათვალისწინებით (პაპაშვილი, ქარჩავა... 2021: 290).

ევროპულ წყაროებს შორის განსაკუთრებული ღირებულება გააჩნია დიპლომატიური სახის წერილებს. ევროპელი მონარქები აღმოსავლეთში ოფიციალურ ელჩობასთან ერთად ხშირად გზავნიდნენ საიდუმლო აგენტებს. ისინი აგროვებდნენ დეტალურ ინფორმაციას და თავიანთ მეფეს მოხსენებების სახით უგზავნიდნენ. ამგვარი ცნობები დიდი სანდოობით სარგებლობს. მართალია ზოგან დაშვებულია ფაქტობრივი შეცდომები, მაგრამ, საერთო ჯამში, ინფორმაციულობის თვალსაზრისით, მაინც საკმაოდ გამოსადეგია. ფილიპე II-ს საიდუმლო

აგენტები ჰყავდა ვენეციასა და კონსტანტინოპოლში, საიდანაც იგზავნებოდა დიპლომატიური წერილები ესპანეთში. ამ მხრივ, ბოლო პერიოდის უმნიშვნელოვანეს აღმოჩენას წარმოადგენს სიმანკასის არქივში მიკვლეული დოკუმენტები. ყველაფერი ხოსე მანუელ ფლორისტან იმისკოსის სადოქტორო დისერტაციაზე მუშაობით დაიწყო, რომელსაც ხელმძღვანელობდა პროფესორი ლუის ხილი ფერნანდესი. მუშაობის პროცესში აღმოაჩინეს უამრავი იქამდე უცნობი საარქივო დოკუმენტი. პროფესორ ლუის ხილი ფერნანდესისა და პროფესორ ილია ტაბალუას ინიციატივით, ეს უაღრესად საინტერესო დოკუმენტები ორენოვან წიგნად გამოქვეყნდა (ფერნანდესი, ტაბალუა... 1993: 95). იგი შეიცავს დაწვრილებით ინფორმაციას ირან-ოსმალეთს შორის მიმდინარე ომზე, დიდი ადგილი უკავია ცნობებს საქართველოსა და ქართლის მეფის – სიმონ I-ის შესახებ, აღნიშნული ინფორმაციის შემცველი დოკუმენტები გაგზავნილია კონსტანტინოპოლიდან და ვენეციიდან 1579-1591 წლებში (პაპაშვილი, ქარჩავა... 2021: 292). წერილების ავტორები არიან ხუან დე იდიაკესი, ხუან სორნოსა, ხუან დე მარლიანი, გრაფი დე ოლივარესი, კრისტობალ დე სალასარი, ლივიო მოლინო და სხვები. გამოდის, რომ ესპანეთის სახელმწიფო საბჭო დაინტერესებული და ინფორმირებული იყო ამ პერიოდში აღმოსავლეთში განვითარებული მოვლენებით, რომლის უშუალო თანამონაწილე გახლდათ საქართველო.

რაც შეეხება სიმონ მეფის გააქტიურებას დიპლომატიურ სარბიელზე, ეს ხდება 1587 წლიდან. სიმონმა დიპლომატიური მისიით გაგზავნა ორი დესპანი: ქართველი წარჩინებული და სომეხი ვაჭრის ტანისამოსში გადაცმული ალექსანდრე (ფერნანდესი, ტაბალუა... 1993: 348). ამ უკანასკნელთან დაკავშირებით უნდა ითქვას, რომ დიპლომატიური დანიშნულებით სომეხი ვაჭრებისა თუ სასულიერო პირების გაგზავნა საკმაოდ ხშირი და დაცდილი პრაქტიკა იყო, რასაც ხშირად მიმართავდნენ როგორც სეფიანები, აგრეთვე ქართველი მეფეები. განსაკუთრებული ადგილი ამ მიმართულებით უჭირავთ ძველი ჯულფას ვაჭრებს, რომლებსაც დასავლეთ ევროპის ქვეყნებიც აქტიურად იყენებდნენ (ქარჩავა 2009: 66). „ისტორიულმა განვითარებამ და დიასპორულმა ბუნებამ სომეხები ჩააყენა უნიკალურ პოზიციაში ეშუამდგომლათ ოსმალებსა და სხვა ქვეყნებს შორის“ (Goffman 2004: 85). ამრიგად, ისინი სარგებლობდნენ საერთაშორისო ვაჭრების სტატუსით და ებრაელი ვაჭრების მსგავსად, მინიჭებული ჰქონდათ პრივილეგიები. ქართველი წარჩინებული ერზრუმში ფერჰად ფაშას დაუტყვევებია, სწორედ მას მიჰქონდა სიმონ

მეფის წერილები და საჩუქრები რომის პაპისთვის. სომეხი ალექსანდრე კი კონსტანტინოპოლიდან ვენეციაში გადავიდა, საიდანაც მალევე აღმოჩნდა რომში (პაპაშვილი, ქარჩავა... 2021: 294). ალექსანდრეს ხელთ არ ჰქონდა სიმონის წერილები, მას მხოლოდ სიტყვიერად შეეძლო გადაეცა რომის პაპისთვის ქართლის მეფის დანაბარები. ასეთ შემთხვევაში წმინდა ტახტის სკეპტიკური დამოკიდებულება მოსალოდნელიც იყო. სიმანკასის არქივში მიკვლეული დოკუმენტებიდან ვიგებთ, რომ 1588 წლის 5 თებერვლის და 1588 წლის 6 თებერვლის მოხსენებებით, გრაფი დე ოლივარესი აცნობებდა ფილიპე მეორეს ქართლის მეფის, სიმონის დესპანის ჩასვლას რომში და მის მიერ საჩუქრების ჩატანას (ფერნანდესი, ტაბალუა... 1993: 345). საუბრობს რა სიმონ მეფის დანაბარებზე, რომელიც გადასცა მას ალექსანდრემ, ოლივარესი აშკარად დადებითად არის განწყობილი ამ ელჩობის მიმართ. ამის დასტურია მისი სიტყვები „... ამ წამოწყებით არ იქნება არაფერი დაკარგული, ხოლო მოგება იქნება დიდი“¹. მიუხედავად გრაფი დე ოლივარესის ამგვარი სიმპათიისა, პაპ სიქსტუს V-ის სიფრთხილე გადამწყვეტი აღმოჩნდა. ევროპასთან სიმონ მეფის პირველი დიპლომატიური ნაბიჯების დამსახურება ის არის, რომ მან გამოიწვია ორმხრივი ინტერესი, რაც გამოიხატა შემდგომ პერიოდში ამ დიპლომატიური ურთიერთობების გაგრძელებაში.

1590 წლის 21 მარტს კონსტანტინოპოლში დადებული ხელშეკრულებით ირანს დიდ დათმობებზე მოუწია წასვლა, თუმცა ომის შეწყვეტის ფასად, შაჰ აბასისთვის ეს პირობები დროებით მისაღები იყო (გაბაშვილი 1954: 90). ირან-ოსმალეთის შეთანხმება ერთნაირად მიუღებელი იყო როგორც ევროპის სახელმწიფოებისთვის, ასევე რუსეთისთვის, აღარაფერს ვამბობთ საქართველოზე. მომწიფდა ნიადაგი ახალი ანტი-ოსმალური ლიგის ჩამოსაყალიბებლად, რომელსაც სათავეში საღვთო რომის იმპერიის იმპერატორი რუდოლფ II და პაპი კლიმენტ VIII ჩაუდგნენ. პაპის ანტიოსმალურ გეგმებში ირანთან ერთად მნიშვნელოვანი ადგილი ეთმობოდა საქართველოს, რაც კარგად ჩანს იმ მითითებებიდან, რომლითაც უნდა ეხელმძღვანელა კლიმენტ VIII-ს მოციქულს, ალექსანდრე კამულეის (გაბაშვილი 1954: 92). პაპის მცდელობებს დიდი გამოხმაურება არ მოჰყოლია ესპანეთსა და რუსეთში. სამაგიეროდ, ქმედითი ნაბიჯები გადაიდგა ქართლის მონარქის, სიმონ მეფის მხრიდან.

¹ ოლივარესი ამას ამბობს ქართველი მეფის წამოწყებასთან დაკავშირებით, ერთობლივად წარმართონ ომი თურქების წინააღმდეგ

სიმონმა წერილი გაგზავნა ესპანეთის მეფესა და რომის პაპთან. წერილი წაიღო სრული დიპლომატიური უფლებებით აღჭურვილმა ტერ იაკობმა, რომელსაც შაჰ აბასი აგზავნიდა რომში დიპლომატიური მისიით. აღსანიშნავია, რომ ტერ იაკობს ასევე მიჰქონდა კახთა მეფე ალექსანდრე II-ის წერილები რომის პაპსა და იმპერატორთან და საქართველოს პატრიარქის დომენტი II-ის წერილი რომის პაპთან. სიმონის ესპანეთის მეფისადმი გაგზავნილი წერილის სომხური თარგმანი დათარიღებულია 1596 წლის 14 აგვისტოთი, ხოლო ბერძნული თარგმანი დათარიღებულია 1596 წლის 25 აგვისტოთი (ფერნანდესი 1995: 193). აქედანვე ჩანს, როგორ წინდახედულებას იჩენდა სიმონი, რათა აუცილებლად გამხდარიყო მისი წერილის შინაარსი ცნობილი ფილიპე II-თვის. აღნიშნული დოკუმენტები აღმოაჩინა ცნობილმა არმენისტმა ფ. მაკლერმა და გამოაქვეყნა 1922 წელს (ფერნანდესი 1995: 194). მაკლერის გამოქვეყნებულ მასალას შორის არის სიმონ მეფის წერილის თარგმანი სომხურ ენაზე, ბერძნულ ენაზე, ძველი ესპანური თარგმანი სომხური წერილისა და ძველი ესპანური თარგმანი ბერძნული წერილისა (ხინთიბიძე 1986: 150). საინტერესო ჩანს პროფ. ელგუჯა ხინთიბიძის მოსაზრება, რომელიც ამ დოკუმენტების გაანალიზების საფუძველზე მიდის დასკვნამდე, რომ ესპანური ტექსტის თარგმანი უნდა შესრულებულიყო ქართული ენიდან (ხინთიბიძე 1986: 154). ე. ი. გამოდის, რომ სიმონს არათუ ორი, არამედ სამი: სომხურთან და ბერძნულთან ერთად, წერილის ქართული ვარიანტიც უნდა გაეგზავნა. ძნელი წარმოსადგენია, რომ ესპანეთის სამეფო კარზე ვინმე ქართული ენის მცოდნე ყოფილიყო, ამას, ალბათ, თავად სიმონიც კარგად აცნობიერებდა. აქედან გამომდინარე, ჩვენ არ ვიზიარებთ მოსაზრებას წერილის ქართულ თარგმანთან დაკავშირებით. თუ მსგავს შემთხვევას ნამდვილად ჰქონდა ადგილი, იგი უფრო მეტად სიმბოლური დატვირთვის მატარებელი იქნებოდა. სიმონ მეფის წერილი, როგორც დიპლომატიური მიმოწერის თვალსაჩინო ნიმუში, შესანიშნავად აქვს წარმოჩენილი პროფ. მურმან პაპაშვილს (იხ. პაპაშვილი 2009: 29-51). გარდა ამისა, არაერთი გამოკვლევა მიეძღვნა ამ დოკუმენტის შინაარსობრივ მხარესა და ისტორიულ მნიშვნელობას. ჩვენ აქ ახალს ვერაფერს დავამატებთ. გვსურს ყურადღება გავამახვილოთ მხოლოდ ორიოდე მონაკვეთზე. „... მე (იგულისხმება სიმონ მეფე – ჯ. ხ.) და ჩემმა ბიძაშვილმა ალექსანდრემ და სპარსეთის მეფე შაჰ აბასმა შევკარით კავშირი სამივემ თურქის წინააღმდეგ.“ „...ტრანსილვანიელმა ასევე შემომთავაზა რომ თავისი მიწისთვის ისიც იომებს“ (ხინთიბიძე 1986ა:

154). სიმონი ნაბიჯ-ნაბიჯ, თითოეული სიტყვის განონასწორებული ტონით, ცდილობს დაარწმუნოს ესპანეთის მეფე კავშირის პერსპექტიულობაში. პოლიტიკურთან ერთად, შესანიშნავად აქვს ჩართული სარწმუნოებრივი ფაქტორიც. არანაკლები დიპლომატიური ოსტატობითაა შესრულებული რომის პაპისადმი წარგზავნილი წერილი (თამარაშვილი 1902: 76-78; ტაბაღა 1990: 2-5). აქ ვხედავთ მეფის თავაზიანობას, თავმდაბლობასა და სიყვარულს სარწმუნოებისადმი. ორივე შემთხვევაში სიმონი სთხოვს, ერთი მხრივ, ესპანეთის მეფესა და მეორე მხრივ, რომის პაპს, არ დაივიწყონ იგი და მისწერონ საპასუხო წერილი. ქართლის მეფე უპასუხოდ არც ერთ მათგანს დაუტოვებია. კლიმენტ VIII-ს სახელით გამოგზავნილი წერილი სიმონ I-ისა და პატრიარქ დომენტი II-ის სახელზე შედგენილია 1598 1 აპრილს (Жордания, Гамезардашвили... 1994: 272-288), ხოლო ფილიპე II-ის პასუხი დათარიღებულია 1598 წლის 25 ივლისით (ფერნანდესი, ტაბაღა... 1993: 370). ამავე წლის ზაფხულში სიმონმა განაახლა ოსმალების წინააღმდეგ ბრძოლა. გაათავისუფლა გორის ციხე და მთელი ქართლი (მამისთვალიშვილი 2009: 326). სიმონს „მოკავშირეებმა“ არანაირი დახმარება არ გაუწიეს. 1599 წელს მისი მრავალწლიანი ბრძოლა ოსმალების წინააღმდეგ მარცხით დასრულდა. „მერმე ურუმთ დაიჭირეს, მეფე სვიმონ ალგეთს – ფარცხის, ბევრჯელ ომი კარგად მოხნის, ხან დარჩის რომ ვერ დაფარცხის“ (ბარამიძე, ბერძენიშვილი... 1937: 51). ასე ასრულებს არჩილ მეფე პოემაში გმირი მეფის ისტორიას, რომელმაც „ქართლს ხმალი შეარტყა“. „სიმონ მეფის ბრძოლას ევროპულ წყაროებში უტოლებდნენ იანოშ ჰუნიადის, სკანდერბეგისა და დონ ხუან ავსტრიელის დამსახურებას“ (პაპაშვილი, ქარჩავა... 2021: 337). სიმონ I დაატყვევეს და სიცოცხლის უკანასკნელი წლები იედიყულეს ციხეში გაატარა.

კვლევის პროცესში დამუშავებული წყაროებისა და სამეცნიერო ლიტერატურის შესწავლის შედეგად, მივედით დასკვნამდე, რომ შექმნილი საერთაშორისო მდგომარეობისა და დიპლომატიური ურთიერთობების გათვალისწინებითა და სიმონ მეფის განსაკუთრებული აქტიურობის წყალობით, ანტიოსმალური კოალიციის შექმნის საკითხში ჩართულ მხარეთაგან ერთ-ერთი ყველაზე აქტიური საქართველო იყო (იგულისხმება ქართლის სამეფო – ჯ. ხ.). მიუხედავად კოალიციის შექმნის პერსპექტიულობის XVI საუკუნის 90-იან წლებში, უნდა ვიყოთ პრაგმატულები და ვთქვათ, რომ ისტორია არის ის რაც მოხდა და არა ის, რაც შეიძლება მომხდარიყო. შესაბამისად, ფაქტი ფაქტად რჩება –

ანტიოსმალური კოალიცია ვერ შედგა. დასავლეთ ევროპის ქვეყნებთან და წმინდა ტახტთან დამყარებული კავშირები სიმონ I-ის დროს სავსებით რეალისტური იყო, რადგანაც არსებული ვითარებიდან¹ გამომდინარე არსებობდა ორმხრივი ინტერესი და მზაობა ქმედითი ნაბიჯების გადასადგმელად.

გამოყენებული ლიტერატურის ნუსხა:

- ▶ ბარამიძე, ბერძენიშვილი 1937: არჩილიანი. ტომი მეორე, გაბაასება თეიმურაზისა და რუსთველისა. აღ. ბარამიძისა და ნ. ბერძენიშვილის რედაქციით. თბილისი: საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმი, 1937;
- ▶ გაბაშვილი 1954: გაბაშვილი ვალერიან, ქართული დიპლომატიის ისტორიიდან (საქართველო და ანტიოსმალური კოალიციები XVI-XVII სს.). მასალები საქართველოსა და კავკასიის ისტორიისთვის. ნაკვ. 31. თბილისი: საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია, აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის ინსტიტუტი, 1954;
- ▶ თამარაშვილი 1902: თამარაშვილი მიხეილ, ისტორია კათოლიკობისა ქართველთა შორის. ტფილისი: ელექტრ. საბეჭდი სტამბა ქართ. წიგ. გამ. ამხ., 1902;
- ▶ მამისთვალიშვილი 2009: მამისთვალიშვილი ელდარ, საქართველოს საგარეო პოლიტიკა და დიპლომატია I (XV-XVI სს.). თბილისი: გამომცემლობა მერიდიანი, 2009;
- ▶ პაპაშვილი 2009: პაპაშვილი მურმან, სიმონ I-ის წერილი ფილიპე II-სადმი – დიპლომატიური მიმოწერის ნიმუში. საიტორიო ვერტიკალები (დამატება). 2009. №18. გვ. 29-51;
- ▶ პაპაშვილი, ქარჩავა... 2021: პაპაშვილი მურმან, ქარჩავა თეა, წითლანაძე თეა, გოგოლაძე ანდრო, სილაგაძე ნიკოლოზ, საქართველო XVI საუკუნის ევროპულ წყაროებში. თბილისი: სამშობლო. 2021;
- ▶ სამუშია 2009: სამუშია ჯაბა, საქართველოს საგარეო-პოლიტიკური ორიენტაციის საკითხისთვის შუა საუკუნეებში. „მეტეხი“: ინტერდისციპლინარული სამეცნიერო შრომების კრებული, ტ. II, თბილისი, 2009. გვ. 181-191;
- ▶ სვანიძე 2003: სვანიძე მიხეილ, 1588 წელს ქართლის მეფე სიმონ I-ისა და ოსმალეთის სარდალ ფერჰად ფაშას შორის დადებული საზავო ხელშეკრულება. ქართული დიპლომატია. წელიწდეული 10. თბილისი. 2003.
- ▶ ტაბალუა 1990: ტაბალუა ილია, სიმონ მეფის ერთი წერილის შესახებ. გაზ. კომუნისტი. 19 აგვისტო. №191 (21164), 1990;
- ▶ ტარდი 1977: ტარდი ლაიოშ, საქართველოს მეფე სიმონ I მისი

¹ თუკი იქამდე ევროპელი მონარქები ძირითადად მაყურებლის როლით კმაყოფილდებოდნენ, ოსმალთაგან მომავალი მზარდი საფრთხის პირობებში ეს მდგომარეობა შეიცვალა.

- დროინდელი ცენტრალური ევროპის წყაროების მიხედვით. II ნაწილი, „ბედი ქართლისა“, ტ. XXXII. 1974. /ი. ჭიჭინაძე/ უცხოელი ავტორები საქართველოს შესახებ. თბილისი: მეცნიერება, 1977;
- ▶ ფერნანდესი 1995: ფერნანდესი ლუის ხილი, ქართველი მეფეების წერილები: სიმონ I-ის ქართლიდან ფილიპე II-ს და თეიმურაზ I-ის კახეთიდან ფილიპე IV-ს. (თარგმანი ესპანურიდან). საქართველოს ურთიერთობა ევროპისა და ამერიკის ქვეყნებთან. II. თბილისი: მეცნიერება, 1995;
 - ▶ ფერნანდესი, ტაბალუა... 1993: ფერნანდესი ლ. ხ., ტაბალუა ი., დოკუმენტები საქართველოს ისტორიისთვის ესპანეთის არქივებსა და ბიბლიოთეკებში (XV-XVII სს.). მადრიდი: კომპლუტენსეს უნ-ტის გამომცემლობა, 1993;
 - ▶ ქარჩავა 2009: ქარჩავა თ., ქართველთა მეფეების საერთაშორისო კონტაქტებისა და მათი დესპანების ვინაობის შესახებ XV საუკუნის ბოლოსა და XVI საუკუნეში. „ინტელექტუალი“. №10. 2009;
 - ▶ ხინთიბიძე 1986: ხინთიბიძე ე., ახალი მასალები ქართველ მეფეთა ესპანეთში მიმოწერის თაობაზე. ცისკარი. №6. 1986;
 - ▶ Goffman 2004: Goffman D., The Ottoman Empire and Early Modern Europe. Cambridge University Press. 2004;
 - ▶ Siraisi 2007: Siraisi N. G., History, Medicine and the Traditions of Renaissance Learning. The University of Michigan Press, Ann Harbor. 2007;
 - ▶ Жордания, Гамезардашвили 1994: Жордания Г., Гамезардашвили З., Римско-Католическая Миссия и Грузия. Ч. I. Тбилиси: Изд-во ТГУ 1994.

FOR THE ISSUE OF THE DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN SIMON I AND KING PHILIP II OF SPAIN (SUMMARY)

The article presents an international situation in the last quarter half of the 16th century, when some countries and the Holy See were trying to make Anti-Ottoman alliances. As I showed in my research, the kingdom of Kartli is one of the most active participants among them.

In searching of foreign political orientation strive for Georgia to Europe was always great. It is confirmed by Georgia's political, cultural and historical position during centuries. In various stages the forms of relations with European countries were different. Due to geopolitical situation, as Georgia was the crossroad between west and east, there was always a big desire for this region coming from big empires. The main political event going on in this period is the war between the Ottoman empire and Safavid Persia. Georgia was a part of it. King Simon of Kartli was fighting against the Ottomans with all his strength. He was trying to find allies. King Simon wrote letters to the Holy See and the King of Spain. Those letters are an example of diplomatic accuracy.

In 1993 professor Luis Gil Fernandez and professor Ilia Tabagua published the book in two languages (*Fuentes para la historia de Georgia en bibliotecas y archivos espanoles (siglos XV-XVII)*). Those documents consist of many essential sources about the events in 1579-1591. Among them are the exact dates of letters when it was received and when it was sent to the king of Kartli. Also, there are important letters sent from Venice and Constantinople to Madrid. We used those sources to research the kingship of Simon in a diplomatic way. There are some other sources found in European archives by the Georgian Scientists. With all this information I was able to show important aspects of Georgian king as a diplomat.